

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucího práce

Autor práce: Bc. David Pospíšil, DiS.

Název práce: Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni

Autor posudku: Mgr. Pavel Bareš

Diplomová práce (dále jen „práce“) se zaměřuje na jednu z klíčových charakteristik pododvětví sociálních služeb, za kterou lze témata plánování *rozvoje sociálních služeb a střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb*¹ bezpochyby považovat. Obě uvedená témata lze přitom sledovat na dvou různých úrovních - na úrovni krajů a na úrovni obcí (případně svazků obcí, mikroregionů, místních a regionálních komunitních iniciativ, koalic apod.). Obě témata jsou velmi „živá“ na obou stupních územní samosprávy (tj. na obecní i krajské úrovni), vzhledem k řadě rozdílných charakteristik plánování rozvoje sociálních služeb na každé z těchto úrovní je ale vhodnější soustředit se pouze na některou z nich.

Autor diplomové práce (dále jen „autor“) se zaměřuje na plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů, kterým je povinnost vytvářet SPRSS uložena přímo zákonem. Pro plánování na této úrovni je charakteristický také značný význam plánování pro financování sociálních služeb na území kraje. Velmi důležité jsou v tomto případě také otázky týkající se kompetencí v této oblasti. Jedná se zejména o okruh kompetencí svěřených různým orgánům státní správy a územní samosprávy, otázku, kdy výkon kompetencí svěřených kraji představuje výkon samostatné působnosti kraje a kdy se jedná o výkon přenesené působnosti státu. Velmi důležitá je také v souvislosti s plánováním rozvoje služeb role kraje ve vztahu k obcím a k plánování na obecní úrovni na straně jedné a ke státu a národní politice v oblasti sociálních služeb na straně druhé. Na tyto a další důležité otázky autor v textu poukazuje a prokazuje v tomto směru velmi dobrou znalost této problematiky.

Pro zvolené téma je charakteristické také to, že plánování rozvoje služeb a SPRSS lze charakterizovat z mnoha různých významných hledisek a jde tedy o téma velice široké. Zároveň jde o téma, jehož analýza předpokládá značné porozumění situaci a procesům plánování probíhajícím v konkrétním kraji, a zároveň je velice žádoucí i porovnání procesů plánování a SPRSS v jednotlivých krajích ČR (důvody pro takové srovnání lze přitom spatřovat hned dva – úsilí o vzájemnou komparaci přístupů v různých regionech a reflexi toho, že plánování v krajích má významné implikace pro národní politiku v pododvětví sociálních služeb, respektive pro její implementaci). Autor si je těchto souvislostí vědom, i přesto se však rozhodl pro poměrně obtížnou cestu, kdy zároveň sleduje více různých aspektů týkajících se plánování a SPRSS (navíc s využitím různých metod) a zároveň ve své práci vyhodnocuje situaci ve všech 14 krajích České republiky. Odpovídající zpracování tématu v této šíři je bezpochyby velmi obtížným úkolem a klade na zpracovatele nemalé nároky.

¹ V textu tohoto posudku je používáno označení „střednědobý plán rozvoje sociálních služeb“ (též „SPRSS“), které odpovídá vymezení tohoto pojmu v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a označení „plánování rozvoje služeb“ (případně také „plánování“), které má odkazovat na procesy spojené s tvorbou SPRSS. V tomto druhém případě autor tohoto posudku preferuje uvedená označení; přímo v legislativě není pro plánování rozvoje sociálních služeb vymezeno určité konkrétní označení a lze se setkat s různými nuancemi při jeho používání (včetně v této oblasti široce rozšířeného a ustáleného pojmu komunitní plánování).

Nutno říci, že autor se s nimi ve své práci vypořádal velmi zdařile. Práce tak představuje jeden z nemnoha pokusů o hodnocení plánování rozvoje služeb a SPRSS ve všech krajích ČR. Autor přitom téma své práce konfrontuje a srovnává s pracemi, které se zaměřovaly na některé podobné otázky. Z tohoto porovnání je patrné, že práce se věnuje i otázkám, které doposud byly studovány jen okrajově nebo ještě ani sledovány nebyly. Některé z poznatků, které práce přináší (např. k tématu analýzy rizik nebo benchmarknigu sociálních služeb), sice mají spíše charakter vstupní informace, cenné je ovšem už to, že informace o nich byly jednotným způsobem zjišťovány v různých krajích ČR.

Vzhledem k širší záběru, použití specifických konceptuálních přístupů (metodologického rámce a přístupů příznačných pro obor veřejná politika) a využití více různých metod lze dokonce říci, že práce autora představuje v určitých ohledech ucelenější příspěvek ke sledované problematice než dříve zpracované práce. Ty se totiž výrazněji zaměřovaly na určité specifické otázky, zatímco pro tuto práci je charakteristický velmi široký záběr a zároveň také to, že jde o akademický text, ve kterém je pozornost věnována i současnému stavu poznání problematiky (srov. např. text na s. 101 v případě jedné z autorem provedených analýz) i významným teoretickým hlediskům. Volbu teoretických hledisek, která autor v práci přibližuje detailněji, i způsob jejich zapracování do textu lze hodnotit jako zcela odpovídající povaze sledovaného tématu i požadavkům na diplomovou práci.

Výzkumné otázky práce téma práce poměrně výrazně zpřesňují, to ale i tak zůstává značně široké. To odráží spíše povahu sledovaného tématu a rozhodně to není důsledkem toho, že by cíle práce byly špatně nebo nejednoznačně specifikovány. V důsledku jejich jisté obecnosti také výzkumné otázky velmi dobře „zastřešují“ cíle a hypotézy, které jsou specifikovány samostatně pro všechna tři provedená empirická šetření. Tento přístup lze vnímat jako velmi šťastný, neboť je zřejmé, že cíle a hypotézy mohou být u jednotlivých provedených analýz i přes řadu podobností v určitých ohledech odlišné. Tento přístup lze považovat za velmi vhodný i z obecného metodologického hlediska, kdy si autor stanovuje nejprve obecnější cíle, jež dále operacionalizuje v rámci tří empirických šetření, která se v mnoha ohledech doplňují, jejichž poznatky jsou komplementární a jež umožňují zaznamenat sledovanou problematiku z různých hledisek (metoda triangulace).

Metody, jejichž prostřednictvím se autor pokouší získat odpověď na stanovené otázky lze hodnotit jako přiměřené. Ocenit lze zejména kombinaci velmi rozsáhlé sekundární analýzy SPRSS platných v době zpracování práce a vlastních empirických šetření mezi zástupci krajů a Ministerstva práce sociálních věcí.

Velmi podnětný je také autorem navržený formulář, jehož prostřednictvím hodnotil všechny sledované SPRSS podle vybraných kritérií, a samozřejmě také samotné provedené hodnocení SPRSS na základě těchto kritérií. Autorem navržená hodnotící kritéria jsou velmi užitečnou pomůckou při porovnávání tak odlišných dokumentů, jakými hodnocené SPRSS jsou. Na druhou stranu je zřejmé, že srovnání tohoto typu jsou vždy v mnoha ohledech schematizující (zpravidla je při nich nutné kvantifikovat parametry, jejichž kvantifikace je velmi obtížná a ze své podstaty také velmi subjektivní) a zaměřuje se pouze na vybrané tematické okruhy. Autor nicméně tyto skutečnosti odpovídajícím způsobem reflektuje a provedené hodnocení lze vnímat jako velmi propracované a velice přesvědčivě zakotvené a odůvodněné.

Za velice cenné lze považovat také to, že do empirické části byly zařazeny kapitoly věnující se analýze dotačních prostředků v letech 2011-2013 a použití některých dalších metod, byť jejich role byla spíše jen podpůrná nebo autorovi „pouze“ pomáhaly v úvodu lépe vymezit jím analyzované téma.

Celkově lze okruh využitých metod i jejich aplikaci hodnotit jako odpovídající. Ocenit je třeba jejich výstižný a srozumitelný popis, dostatečnou reflexi možností a limitů jejich použití, správnou aplikaci zvolených metod, náležitou diskusi zjištěných poznatků (navzdory velmi omezeným možnostem srovnání s jinými pracemi), shrnutí nejvýznamnějších poznatků a také vzájemné konfrontace poznatků získaných různými metodami.

Autor v práci reflektuje, parafrázuje nebo doslovně cituje poznatky z mnoha relevantních publikací. Nakládání s literaturou lze hodnotit jako odpovídající, ačkoli v některých místech by bylo možné doporučit určité drobnější úpravy podoby odkazů (např. na s. 39 spíše použít spojení „zpracováno dle“ než „srov.“ apod.). Jediným významnějším nedostatkem v tomto směru je, že autor opomněl uvést jednu ze dvou publikací zmiňovaných na straně 100 také v seznamu literatury. Uvedená publikace je v textu zmíněna pouze okrajově, je ale zřejmé, že i přesto by měla být rovněž uvedena v seznamu použité literatury. Navzdory tomuto nedostatku lze ale podle autora tohoto posudku práci s literaturou hodnotit příznivě. V případě potřeby uvedený nedostatek nějakým způsobem ošetřit, by podle autora posudku bylo zcela postačující, pokud by bylo do diplomové práce vloženo upozornění s tímto doplněním (errata).

Vzhledem k širokému tematickému rozkročení práce je třeba velice ocenit přehledné členění textu, které čtenáři značně usnadňuje orientaci v textu práce i ve sledované problematice. Stylistické zpracování práce je celkově na velmi dobré úrovni, i přesto, že některé formulace jsou napsány poněkud neobratně nebo nepůsobí jako zcela „dotažené“. Také formální zpracování lze i přes několik zpravidla drobnějších opomenutí považovat za velmi dobré (k těm lze řadit např. zkrácená označení krajů bez vysvětlivky v některých tabulkách, neuvedení dolní hranice intervalu v tabulce 15 apod.). V textu lze zaznamenat drobné překlepy (např. s. 101), přehození pořadí některých slov (s. 99) a gramatické chyby (např. s. 137), ale jejich výskyt je spíše ojedinělý. V souvislosti s formálním zpracováním je třeba vyzdvihnout důkladnost zpracování doprovodné dokumentace práce (zařazení seznamu tabulek, seznamu obrázků, seznamu použitých zkratk a rejstříku).

Vzhledem k výše popsaným skutečnostem **doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou výborně.**

Datum 23.5.2013

Podpis: